

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА РОБОТАХ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА

**ЮНАШ В.М., СТУДЕНТКА*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Праця являє собою доцільну діяльність людей, ціллю якої є створення матеріальних і духовних благ. Затрати праці на створення цих цінностей повинні мати кількісну оцінку, тому, що в масштабі суспільства дістають визнання тільки ті з них, що відповідають суспільно необхідному часу, тобто часу, необхідному на виготовлення даного виробу при суспільно нормальних умовах виробництва при середньому рівні цілісності й інтенсивності праці. Нормування праці це визначення її необхідних затрат на виготовлення одиниці продукції в конкретних організаційно технічних умовах. Ціллю нормування праці є найбільш точне визначення необхідних затрат ресурсів, а відповідно і результатів праці. В діяльності працівника важливу роль відіграють оптимальні норми праці. Узгодження трудової діяльності людей неможливе без встановлення необхідних витрат і результатів праці. Норми праці узгоджують виробничий процес та інтереси працівників підприємства. Норми є основою планування і регулювання роботи кожного підрозділу підприємства, організації оплати праці персоналу, обліку витрат на продукцію, управління продуктивністю праці і соціально-трудовими відносинами. Не існує такої діяльності підприємства де б не використовувались норми праці. Вони необхідні як на малих так і на великих підприємствах. Норми праці необхідні в усякій сфері діяльності людини: промисловості, торгівлі, сфері обслуговування, банках і т.д. На сьогодні процес правильного вибору методу нормування праці стає одним із найдівісших засобів забезпечення конкурентоздатності підприємства, оскільки сприяє скороченню затрат праці, економії коштів на оплату праці, а отже – зниженню собівартості продукції і підвищенню ефективності господарювання.

Нормування праці — це вид діяльності з управління виробництвом, пов'язаний з визначенням необхідних затрат праці і її результатів, контролем за мірою праці. Нормування праці — складова організації праці і виробництва. Воно є важливою ланкою технологічної й організаційної підготовки виробництва, оперативного

---

* Науковий керівник – Артемко О.О., к.е.н., доцент

управління ним, невід'ємною частиною менеджменту і соціально-трудових відносин. Норми праці є основою системи планування роботи підприємства та його підрозділів, організації оплати праці персоналу, обліку затрат на продукцію, управління соціально-трудовими відносинами тощо. Організуючи працю, слід визначити, яка її кількість потрібна для виконання кожної конкретної роботи і якою має бути її якість. Норми праці є основою для визначення пропорцій розвитку галузей економіки, складання балансу, використання трудових ресурсів, визначення виробничих потужностей.

На кожному підприємстві норми праці використовуються під час здійснення планово-організаційних розрахунків, внутрішньозаводського й цехового оперативного планування. За допомогою норм складаються бізнес-плани підприємств, плануються обсяги виробництва цехів і дільниць, розраховується завантаження устаткування й робочих місць. На основі норм праці встановлюють завдання з підвищення продуктивності праці, визначають потребу в кадрах, розробляють календарно-планові нормативи тощо. За допомогою нормування узгоджується взаємодія цехів, бригад і відділів підприємства, досягається синхронізація роботи на різних робочих місцях, виробничих дільницях, забезпечується рівномірність і ритмічність виробничого процесу.

Норми трудових затрат потрібні для організації праці не тільки робітників-вдірників, а й робітників-погодинників, спеціалістів, службовців. Визначають їх для кожної категорії працюючих. Норми праці є складовим елементом організації заробітної плати, оскільки виконання норм є умовою отримання заробітку, відповідного тарифу або окладу, встановленого для даного працівника. Отже, нормування праці є засобом визначення як міри праці для виконання тієї чи іншої конкретної роботи, так і міри винагороди за працю залежно від її кількості та якості.

Головною метою нормування, встановлення міри праці в ринкових умовах на кожному підприємстві є максимальне зменшення витрат виробництва за рахунок оптимального використання робочого часу, вивільнення його від непродуктивних втрат. Міра праці являє собою робочий час, необхідний для виробництва конкретної продукції, роботи або її частини. Тому практичні завдання технічного нормування праці полягають у забезпеченні економії робочого часу та всебічного підвищення ефективності його використання на конкретних робочих місцях у виробничих умовах діючого підприємства. Встановлення норм праці на окремі види робочих

процесів і операцій дозволяє розраховувати й витримувати необхідні кількісні та якісні пропорції праці між цехами, виробництвами, робочими місцями. Не менше значення мають норми і всередині підприємства як еталони раціональної організації праці на кожному робочому місці. Важливу роль відіграє нормування як один з головних елементів організації оплати праці. Норми допомагають оцінити й порівняти результати роботи колективів у цілому та окремих членів колективу, стимулюють їх до творчого пошуку резервів виробництва.

Важливість науково обґрунтованого нормування праці при вирішенні завдань організації колективної праці полягає в тому, що воно допомагає розподілити роботу між виконавцями, забезпечити більш повне використання робочого часу, спроектувати раціональну організацію праці, вдосконалити її.

Отже, сучасне нормування праці, що переходить від недосконалого, ненаукового за підходами досвідно-статистичного нормування до застосування техніко-економічно та психофізіологічного обґрунтованих норм праці для всіх категорій працівників, стає міцною основою для планування чисельності працівників, доцільної їх розстановки, найбільш, ефективного використання техніки і можливостей людей. Нормування праці дозволяє оцінити ефективність праці шляхом порівняння з нормами фактичних її витрат, зіставляти результати праці, продуктивність праці робітників різних професій, використати отримані знання для усунення збиткової внутрішньовиробничої чисельності робітників як форми неофіційного прихованого безробіття.

Література.

1. Електронний ресурс: [http://pidruchniki.com/18300503/ekonomika/normuvannya_pratsi]
2. Електронний ресурс: [http://pidruchniki.com/2015082666283/mededzhment/normuvannya_upravlinskoyi_pratsi_oblik_analiz_robocnog_o_chasu#237]
3. Електронний ресурс: [http://pidruchniki.com/1029071853529/mededzhment/upravlinnya_trudovimi_protseami_normuvannya_pratsi#392]
4. Електронний ресурс: [http://pidruchniki.com/13990908/ekonomika/obyekti_normuvannya_pratsi#261]
5. Електронний ресурс: [http://pidruchniki.com/13990908/ekonomika/obyekti_normuvannya_pratsi#261]
6. Артеменко О.О. «Методичні проблеми оцінки реалізації ключових функцій оплати праці» / О.О. Артеменко // Вісник ХНТУСГ. Економічні науки. – 2015. – Вип. 162. – С. 81-87.